

**Nastolan kunnan päivähoidon
varhaiskasvatussuunnitelma
2005**

SISÄLLYS:

JOHDANTO.....	3
1. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJATUS.....	4
2. ARVOT NASTOLAN VARHAISKASVATUKSEN KIVIJALKANA.....	5
3. KOHTI LAPSILÄHTÖISYYTTÄ.....	6
4. KASVATUKSUMPPANUUS.....	7
5. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	8
5.1 VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖ	8
5.2 KASVATTAJA VARHAISKASVATUKSESSA	9
5.3 LAPSEN TAPA TOIMIA.....	10
5.4 KIELEN MERKITYS.....	13
5.5 SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOIOT.....	13
6. KUNTOUTTAVA VARHAISKASVATUS.....	15
7. YHTEISTYÖ.....	17
7.1 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ.....	17
7.2 KOLMAS SEKTORI	18
8. LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA	19
9. VARHAISKASVATUKSESTA ESIOPETUKSEN KAUTTA KOULUUN ..	20
10. YKSIKÖIDEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT	21
11. VARHAISKASVATUKSEN JATKUVA ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	21

JOHDANTO

"Lasta ei kasvateta siksi, että hän olisi mahdollisimman mukava ja vaivaton meille, vaan siksi, että hän terveenä ja väkeväenä voisi täyttää paikkansa ja löytää itsensä."

- Maria Jotuni -

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES) julkaisi valtakunnalliset varhaiskasvatuksen linjaukset vuonna 2002 ja valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuonna 2003. Perusteissa edellytetään, että kunnat laativat omat varhaiskasvatussuunnitelmansa.

Nastolan varhaiskasvatuksen linjaukset on liitetty osaksi kunnan lapsi- ja perhepoliittista ohjelmaa. Nastolan päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman (vasun) on laatinut henkilöstöstä koottu työryhmä.

Vasutiimi on saanut koulutusta suunnitelman laadintaan ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen päivähoitossa. Nastolassa vasutiimi on ohjannut varhaiskasvattajia sekä päivähoitoyksiköitä prosessin kehkeytymisessä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on lisätä:

- vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen
- varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta
- moniammatillista yhteistyötä

Yhdessä varhaiskasvatussuunnitelma ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma muodostavat lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävän kokonaisuuden.

1. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka **tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista**

Varhaiskasvatus toteutuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena. Eri ikävaiheissa nämä painottuvat eri tavoin ja saavat erilaisen merkityksen. Pedagogisen työn lähtökohdaksi on, että lapsi oppii ja kehittyy toiminnan kautta.

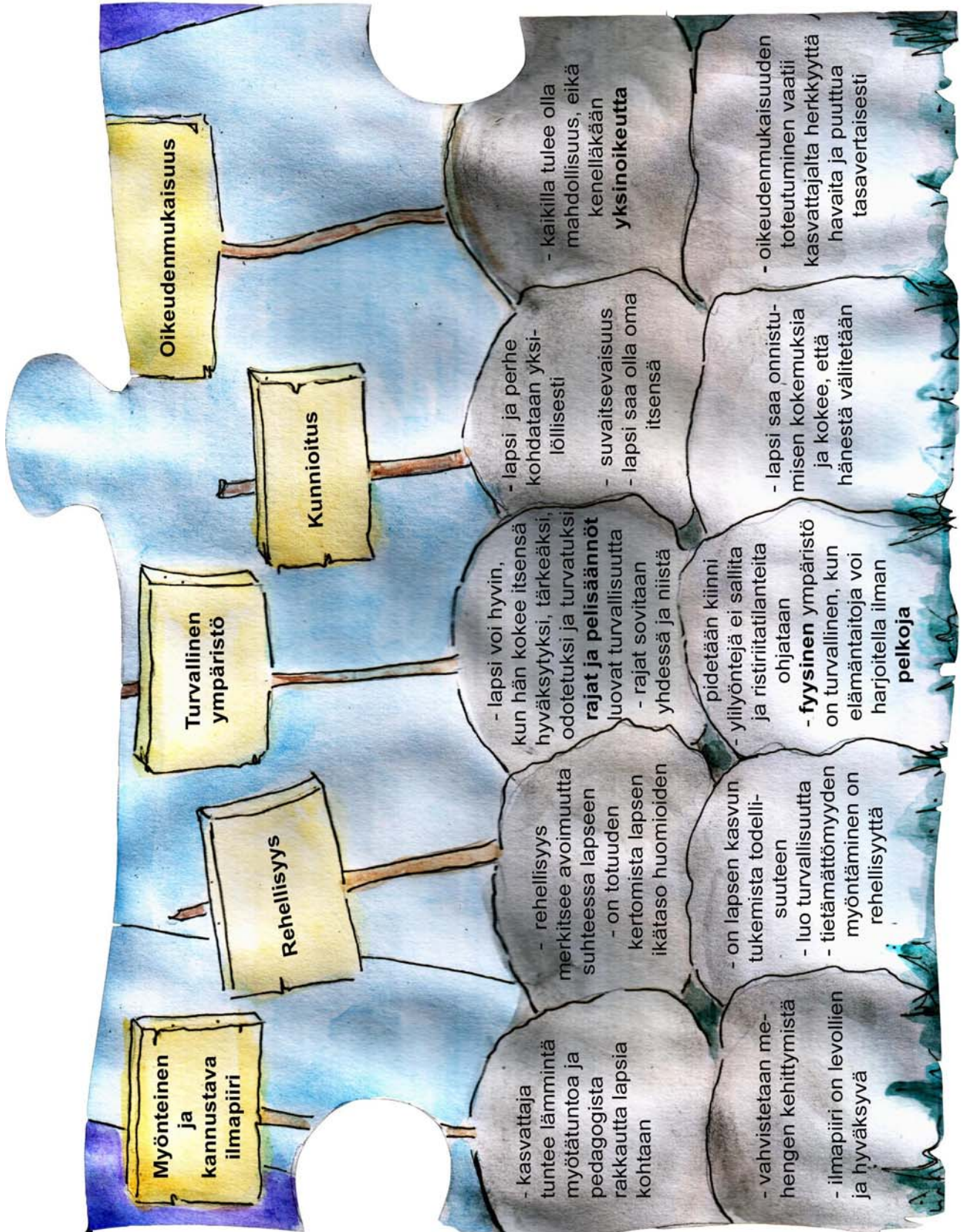

"Lapsuus on jotakin pyöreätä, iloista punaposkista oloa."

Nastolan kunnan päivähoidon varhaiskasvatuspalvelut

Nastolassa päivähoidon varhaiskasvatusta tarjotaan: **perhepäivähoidossa, ryhmäperhepäiväkodeissa sekä päiväkodeissa.**

2. ARVOT NASTOLAN VARHAISKASVATUKSEN KIVIJALKANA

3. KOHTI LAPSILÄHTÖISYYTTÄ

Kasvatusprosessin tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien tulee lähteä lapsesta. Olennais-
ta on lapsen havainnoiminen, kuunteleminen ja tutustuminen lapsen elämään, jotta kasvat-
taja tunnistaa lapsen oppimisvalmiudet ja kiinnostuksen kohteet.

*"On tärkeää, millä tavoin ihminen herää,
miten aloittaa pitkän päivän.
Ja lapsuushan juuri on meidän aamumme."*

- Tove Jansson -

Lapsilähtöisessä toiminnassa:

- lasten omat ideat, ajatukset ja tunteet ovat kasvattajille tärkeitä
- kasvattaja rakentaa ja muuttaa oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa
- ilmapiiri on kiireetöntä ja joustavaa
- koko henkilökunta sitoutuu ja joustaa esim. tilojen käytön, työvuorojen, tehtävän kuvausten ja siivouksen suhteen

Nastaa lapsilähtöisyyttä

*Nastolassa me varhaiskasvattajat harjoittelemme ja virittelemme toiminnastamme lapsilähtöistä. Pyrimme huomioimaan arjen suunnittelussa ja toiminnassa **lapset**: herkistymme kuuntelemaan ja kuulemaan, mikä lapsia kiinnostaa ja ryhdymme yhdessä lasten kanssa asiaa tutkimaan esim. mistä hylä-maitoa saadaan? tai kasvaako kivet?*

*Käytännössä lapsilähtöisyyden toteuttaminen vaatii kasvattajalta uutta tapaa ajatella. Koko päivähoidon väelle järjestettiin toukokuussa 2005 koulutus: **Lapsilähtöisyys arjessa**. Koulutuksen antina voidaan pitää sitä, että kukin kasvattaja voi tarkastella omaa arkeaan lapsilähtöisyyden toteutumisen näkökulmasta. Koulutus herätti keskustelua ja halun muokata arjesta lapsilähtöisempää ottamalla lapset mukaan toiminnan suunnitteluun yhä enemmän. Aikuinen mahdollistaa myös sen, että tilat ja välineet ovat lasten käytössä ja selkeästi esillä ja lasten saatavilla. Toiminnan tulokset saavat olla ” lapsen näköisiä ”.*

4. KASVATUKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on päivähoitossa olevan lapsen ja hänen vanhempiansa arvostaminen.

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys:

- vanhempien ja henkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään
- käytännön järjestelyistä ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla
- vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsen tuntemus. Henkilöstöllä on koulutuksen antama tieto ja osaaminen.
- vanhempien tulee saada osallistua varhaiskasvatuksen toteuttamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä muiden vanhempien ja henkilöstön kanssa.

Tasavertaisella ja toista kunnioittavalla tavalla luodaan vanhempien kanssa luottamuksellinen ja keskusteleva kasvatustilapiiri. Yhdessä vanhempien ja lapsen lähipiirin kanssa rakennetaan lapsen arkea samansuuntaisesti lapsen parhaaksi. Päävastuu kasvatuskumppanuuden rakentamisesta ja ylläpitämisestä on päivähoitolla.

Tavoitteena on:

- edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja tapoja
- tunnistaa herkästi lapsen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella mahdollinen tuen tarve ja yhteistyössä vanhempien kanssa miettiä mitä voimme tehdä lapsen tukemiseksi

5. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN

Varhaiskasvatuksen toteuttamisen lähtökohtana on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvoiva lapsi voi suunnata kiinnostuksensa asioihin ja toimintoihin, jotka edesauttavat kasvua, kehittymistä ja oppimista.

Lapsi kohdataan päivähoidossa yksilöllisten tarpeiden, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti ja hän saa kokea olevansa tasa- arvoisen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Lapsen hyvinvointia edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen suhteita vanhempiin, kasvattajiin ja muihin lapsiin vaalitaan, ja hän kokee kuuluvansa vertaisryhmään.

Varhaiskasvatuksella on yksilöllisyyden tukemisen lisäksi vahva yhteisöllisyyteen kannustava tehtävä. Yhteisökasvatus tukee kotikasvatusta.

5.1 VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖ

Lapsen kasvuympäristö on koko se piiri, missä lapsi arjessaan liikkuu ja toimii. Varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Ympäristön suunnittelussa huomioidaan sekä toiminnalliset että esteettiset näkökulmat ja turvallisuus.

Monipuolinen ja joustava ympäristö herättää lapsissa mielenkiintoa, kokeilunhalua ja uteliaisuutta. Varhaiskasvatuksen ilmapiiri ja toimintakulttuuri kannustaa lasta leikkimään ja oppimaan, tutkimaan ja toimimaan sekä ilmaisemaan itseään niin päiväkodeissa kuin perhepäivähoitokodeissakin.

Varhaiskasvatusympäristö on myönteinen, lapsen kasvua ja kehitystä tukeva sekä hyvinvointia edistävä tekijä lapsen arjessa. Nastolan kaunis luonto ja nauhataajama tarjoavat lapselle mahdollisuuden elämyksiin ja kokemuksiin turvallisessa toimintaympäristössä.

5.2 KASVATTAJA VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot sekä eettiset periaatteet. Kasvattajalta edellytetään sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin.

Laadukkaan varhaiskasvatuksen kannalta on olennaista, että lapsi ja perhe kohtaavat **ammattillisesti** toimivan aikuisen, aikuisen joka kykenee yhteistyöhön ja aitoon vuorovaikutukseen myös vanhempien kanssa.

Varhaiskasvattaja

- on läsnä, havainnoi, tukee lapsen kasvua
- uskoo lapsen kykyihin ja aktiivisuuteen
- osallistuu ja innostuu
- tuntee lapsen ja hänen tapansa oppia kokonaisvaltaisesti
- ymmärtää **leikin** tärkeyden lapsen oppimisessa, on mahdollistaja ja lasten käytettävissä, kun he tarvitsevat esim. materiaalia leikkiensä rakentamiseen
- huomioi lasten yksilölliset erot ja kannustaa sekä ohjaa lasta
- antaa lapselle tilaa, mutta myös asettaa turvalliset rajat
- huolehtii toiminnan monipuolisuudesta sekä kantaa vastuun toiminnan sujumisesta
- tunnistaa lapsen erityisen tuen tarpeen
- vaalii ihmissuhteiden jatkuvuutta

”Aikuinen on lapselle peili, josta hän näkee itsensä.” Aikuinen on esikuvana ajatuksiin, tunteisiin ja tekoineen. On tärkeää huomata positiiviset asiat lapsessa.

Vasu-prosessin myötä olemme paneutuneet Nastolassa päivähoidon henkilöstön kanssa pohtimaan omaa työtämme, ammatillisuuttamme. Ammatillinen ja koulutuksen tuottama tieto ja kokemus luovat perustan osaamiselle. Muuttuvassa ja moniarvoistuvassa yhteiskunnassa myös varhaiskasvatushenkilöstö tarvitsee tietojensa päivittämistä – ja tätä juuri on tehty VASUN myötä. Kasvattajayhteisö dokumentoi, arvioi ja pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa.

5.3 LAPSEN TAPA TOIMIA

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia, oppia ja ajatella. Luonteva toiminta vahvistaa lapsen hyvinvointia ja käsitystä itsestään sekä lisää hänen osallistumismahdollisuuksiaan. Lapsen tapa toimia ohjaa kasvattajayhteisöä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksen muodoissa.

Nastolan kunnan vasutiimi on ideoinut ja toteuttanut ”Leikkikirjaseen” arjen työvälineeksi päivähoidon varhaiskasvattajille. Kirjaseen tarkoitus on antaa käyttäjien vinkkejä leikin maailmaan, ja vasutiimi toivoo sen kuluvan käytössä.

Leikkiminen

Leikki on lapsen elämää, sekä arkea että juhlaa. Leikki on luonnollinen tapa oppia asioita, jotka liittyvät lapsen fyysiseen, emotionaaliseen, sosiaaliseen ja älylliseen kehitykseen. Leikki on tärkeää lapsen kokonaisuuspersoonallisuuden muodostumiselle.

- Kasvattajat antavat leikkiville lapsille vapautta, mutta onnistunut leikki vaatii usein myös suoraa ja epäsuoraa ohjausta.
- ”Leikki, jos sitä oikein vaalitaan, avaa lapselle maailman, johon hänet on kasvatettava.”
- Leikki kehittää lasta hänen tulevia tehtäviään varten.
- Anna lapsen tuntea se, että arvostat hänen leikkiään!

Lapset eivät leiki oppiakseen, mutta oppivat leikkiessään. Kyky leikkiä on suunnaton mahdollisuus lapselle. Annettaanko leikille tilaa, aikaa ja mahdollisuus kehittyä?

Liikkuminen

Päivittäinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Liikkuminen on lapselle luonnollinen tapa tutustua itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Lapsen luonnollisen liikkumisen tukeminen on tärkeää.

Liikunnan tarkoitus on tuottaa iloa, virkistystä ja elämyksiä. Samalla kehittyvät lapsen motoriset ja fyysiset taidot. Lapsen tietoisuus omasta kehostaan ja sen hallinnasta luo pohjaa terveelle itsetunnolle.

Liikkumisympäristön tulee olla innostava, turvallinen ja haastava sekä antaa monipuolisia mahdollisuuksia hieno- ja karkeamotoriikan harjoituksiin. Liikkumisen tulee olla lapselle haasteellista ja onnistumisen kokemuksia tarjoavaa toimintaa.

Liikunnassa:

- mahdollistetaan arkiliikkuminen, esim. kävely, juoksu, kiipeily
- hyödynnetään vuodenaikojen antamat mahdollisuudet liikkumiselle esim. luistelu, hiihto, retkeily maastossa
- huolehditaan että välineet vastaavat lapsen kehitystasoa sekä ulko- että sisäliikunnassa
- huolehditaan liikkumisen turvallisuudesta esim. kypärän käyttö luistellessa

Tutkiminen

Lapsi tutkii ja ihmettelee luontaisesti. Tutkiessaan hän tyydyttää uteliaisuuttaan ja kokee osallisuutta ympärillään olevaan maailmaan ja ihmisiin. Vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten sekä lähiympäristön kanssa toimivat eri-ikäisten lasten oman tutkimisen innoittajina. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemus ylläpitää ja vahvistaa lapsessa oppimisen iloa.

Kasvattajan tulee luoda tutkimiselle innostava, avoin ja kannustava ilmapiiri omalla asenteellaan ja toiminnallaan sekä antaa aikaa tutkimiselle ja ihmettelylle. Yhdessä lasten kanssa oppien ja tutkien kasvattaja ohjaa ja kannustaa lasta kokeilemaan ja etsimään selityksiä maailman ilmiöihin. Omalla toiminnallaan kasvattaja mahdollistaa ja kannustaa lapsen omaa ajattelua, ongelmratkaisua ja mielikuvitusta.

Tutkimiseen innostava varhaiskasvatusympäristö on monipuolinen ja tarjoaa runsaasti erilaisia lasten mielenkiintoa herättäviä materiaaleja ja välineitä. Lähiympäristö ja luonto ovat oleellinen osa tutkimisen ympäristöä.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaisu

Taidetta tekevän ja kokevan lapsen esteettisessä maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksuja, tuntemuksia ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikistöltä. Lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle annetaan tilaa, aikaa ja rauhaa. Lapsen tulee saada maalata, piirtää, laulaa, rakentaa, näytellä, tanssia, nikkaroida, askarrella, ommella, kuunnella tai keksiä satuja ja runoja oman ikätasonsa mukaan.

Varhaislapsuudessa saatujen taiteellisten peruskokemusten varaan rakentuvat lapsen myöhemmät taidemieltymykset ja valinnat sekä hänen kulttuuriset arvostuksensa.

Kasvattaja mahdollistaa lapsen taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen lapsen omia persoonallisia valintoja ja havaintoja kunnioittaen. Kasvattaja dokumentoi lasten taiteellista toimintaa ja järjestää näyttelyitä.

Taiteesta iloitseva ja nauttiva kasvattaja luo ympäristössään innostavan ilmapiirin ja antaa samalla esikuvan taiteeseen suhtautumisen tavoista. Ympäristön esteettisyys sellaisenaan voi olla lapselle taide-elämys.

5.4 KIELEN MERKITYS

Kielen merkitys ajattelutoimintojen kehittymisen ja kommunikaation välineenä on keskeinen. Ne kasvattavat lapsen luottamusta omiin kykyihinsä ja itsensä ilmaisemiseen.

Päivittäiset toimintarutiinit opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä ja käsitteistöä. Leikillä ja saduilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle ja maailmankuvan syntymiselle. Rauhallinen ääniympäristö sekä virikkeellinen ja toiminnallinen kasvuympäristö tukevat kielen kehitystä.

- lasta rohkaistaan ja ohjataan niin, että hänestä vähitellen kasvaa aktiivinen kielenkäyttäjä ja keskustelija
- lasta innostetaan ilmaisemaan itseään elein, ilmein ja kuvin.
- lasta kannustetaan kertomaan tunteistaan, ajatuksistaan ja mielipiteistään.
- lasta kuunnellaan aidosti ja käytetään selkeää yleiskieltä, jota lapsi ymmärtää

Kieli on kommunikaation ja vuorovaikutuksen väline kaikilla orientaatioiden alueilla.

5.5 SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOT

Lapsi **tutustuu** maailmaan tutkimisen, työstämisen, leikkimisen ja liikkumisen kautta vähitellen laajemmin ja laajemmin. **Ajattelu kehittyy** mm. kuvittelemalla, vertaamalla, pohtimalla, väittelemällä, neuvottelemalla, keskustelemalla ja kokeilemalla. Varhaiskasvatuksessa lapselle ei aseteta suoritusvaatimuksia. Lapsi ei opiskele eikä suorita eri orientaatioiden sisältöjä ja oppiaineita.

Orientaatiot muodostavat varhaiskasvatushenkilöstölle kehyksen siitä, millaisia kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä heidän tulee etsiä, muokata ja tarjota, jotta lapsen kasvu ja kehitys etenisi tasapainoisesti.

Kasvattaja pyrkii turvaamaan lapselle maailmasta mahdollisimman monipuolisen, eheän ja kokonaisvaltaisen kuvan. Orientaatiot ovat kasvattajan työväline, niiden avulla hän opastaa lasta ymmärtämiseen. Kasvattaja valitsee sisältöjä ja avaa lapselle kiinnostuksen kirjoja. Arkielämä on täynnä aiheita ja materiaalia.

Matemaattinen orientaatio

Vertaaminen, päättelyminen, laskeminen ja muotoihin tutustuminen tapahtuvat arkielämän tilanteissa leikinomaisesti konkreettisten, lapsille tutujen esineiden, asioiden ja välineiden avulla.

Luonnontieteellinen orientaatio

Havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla syvennyttään elollisen luonnon ilmiöihin. Syy-seuraussuhteet ovat A ja O luonnonilmiöiden ymmärtämisessä

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

Rakennetaan kuvaa menneisyydestä siitä kertovien esineiden ja dokumenttien kautta. Lähiympäristön ja kotiseudun kohteet ja nähtävyydet saavat aikaulottuvuuden ja merkityksiä. Samalla on mahdollisuus tutustua nyky-yhteiskunnan toimintaan.

Esteettinen orientaatio

Avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen, mutta myös kuvittelun ja intuition avulla. Syntyy kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon, mutta myös niiden vastakohtien kautta omakohtaisia aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia. Lapsen arvostukset, asennoituminen ja näkemykset alkavat hahmottua.

Eettinen orientaatio

Jokapäiväisessä elämässä lasten kanssa voidaan pohtia ja tarkastella oikean, väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmia. Myös oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon, kunnioituksen ja vapauden kysymyksiä voidaan käsitellä luontevasti arjen tilanteissa. Niitä on tärkeää käsitellä, jotta lapsi voi kokea olonsa turvalliseksi.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Lapsen herkkyyttä ja kykyä ymmärtää sanatonta ja symbolista kunnioitetaan, tuetaan ja vahvistetaan.

6. KUNTOUTTAVA VARHAISKASVATUS

Kuntouttavan varhaiskasvatuksen eli erityisen tuen tarpeen lähtökohtana on vanhempien ja kasvatushenkilöstön yhteiset havainnot ja kokemukset lapsesta tai aikaisemmat tutkimukset. Havaintoja tarkastellaan tasavertaisesti ja ilman diagnostisointia.

Kuntoutuksen tarve voi johtua

- fyysisen
- tiedollisen
- puheen ja kielen
- tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen alueen vaikeuksista
- lapsen kasvuoloista

Tarvittaessa ja vanhempien luvalla voidaan ottaa yhteyttä kiertävään erityislastentarhanopettajaan ja / tai lasten ja nuorten psykologiin. Kuntouttavana toimenpiteenä voi olla lapsen kehityksen tehostettu seuraaminen, erilaiset järjestelyt hoitopaikassa tai tutkimuksiin ohjaaminen (esim. psykologin, puheterapeutin, toimintaterapeutin tutkimukset). Kuntouttava varhaiskasvatus voi olla lyhytaikaista tai pysyvää.

Päivähoito voi olla ensimmäinen kuntouttava tukimuoto lapselle ja hänen perheelleen. Nastolassa kuntouttava varhaiskasvatus eli erityistä tukea tarvitsevan lapsen päivähoito järjestetään tavallisessa päivähoitoryhmässä

- lähipäiväkodissa,
- ryhmäperhepäiväkodissa tai
- perhepäivähoitajan kotona

Kun lapsi tarvitsee erityistä tukea, hänelle laaditaan päivähoitopaikassa henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma. Kuntoutussuunnitelmaan kirjataan kaikki tavoitteet, tukitoimet ja menetelmät, joita lapsen arjen toiminnoissa käytetään lapsen kehityksen tukemiseksi.

Kuntoutus on kokonaisvaltaista lapsen kehityksen tukemista. Se sisältää lapsen arkielämän puitteet ja tarvittavat kuntoutusmuodot. Lapsen tutkiminen, kuntouttaminen ja opettaminen tuloksellisesti edellyttävät joustavaa yhteistyötä.

Lapsen tarpeiden mukaan varhaiskasvatukseen voidaan liittää seuraavia tukipalveluita:

- kiertävä erityislastentarhanopettaja (kelto)
- lasten ja nuorten psykologi
- lastenneuvola
- terveyskeskuspsykologi
- puheterapeutti
- toimintaterapeutti
- fysioterapeutti
- erityisliikunnanohjaaja
- perheneuvola
- sosiaalityöntekijät
- perhetyöntekijät

Kuntouttavan varhaiskasvatuksen ryhmät Nastolassa:

Puki-ryhmä: puheen- ja kielenkehityksen kuntoutus

Ryhmän lapset valitaan päivähoidon ja esiopetuksen henkilökunnan kanssa tietyn päiväkodin / ryhmäperhepäiväkodin lapsista tai puheterapiassa käyvistä lapsista.

Moko-ryhmä: motoriikka ja koordinaatio, motoristen taitojen harjoittelu

Ryhmän lapsista osa valitaan liikuntatestin perusteella ja osa tulee läheteellä neuvolasta, PHKS:sta tai Päijät-Hämeen perheneuvolasta. Ryhmässä harjoitellaan motoristen taitojen lisäksi vuoron odottamista, ryhmässä työskentelemistä, itsearviointia ja itseilmaisua. Moko-ryhmää ohjaavat toimintaterapeutti ja kelto.

Jumppis-ryhmä: liikunnallisten taitojen edistäminen

Ryhmän lapset valitaan pääosin liikuntatestin perusteella. Sen lisäksi ryhmään voi tulla lapsia myös kunnan muiden erityistyöntekijöiden suosituksella. Liikuntaohjelma sisältää seikkailuratoja, liikuntaleikkejä ja välineliikuntaa.

Ryhmät toimivat vaihdellen eri päivähoitopisteissä, kerrallaan noin 10 kertaa / jakso.

Kouluvalmiuden ryhmätutkimukset: Kouluvalmiuden ryhmätutkimuksia järjestetään helmikuussa tarvittava määrä päiväkodeilla ja koulujen esiopetusryhmissä.

7. YHTEISTYÖ

Varhaiskasvatusta toteutetaan yhteistyössä laajan lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa, jossa ovat mukana sosiaali-, terveys- ja opetustoimi sekä erilaiset järjestöt ja seurakunta varhaiskasvatuspalveluineen.

Pienten lasten, 0-8 v., hyvinvointi Nastolassa on kaikkien yhteinen asia ja laadukas varhaiskasvatus edellyttää eri tahojen saumatonta yhteistyötä.

7.1 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Moniammatillinen yhteistyö lähtee yksittäisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta. Se on tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista ja sitä toteutetaan jatkuvan kehittämisen periaatteella.

Nastolassa moniammatilliseen yhteistyöverkostoon kuuluvat erityistyöntekijät, neuvolan terveydenhoitajat, perhetuki-tiimi, sosiaalityöntekijät, esi- ja alkuopettajat, erityisopettajat ja päivähoidon henkilöstö.

Nastolan vasutiimi kartoitti lokakuussa 2005 yhdessä kunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa nykyiset tavat tehdä yhteistyötä, siihen vaikuttavat periaatteet ja millaista yhteistyön pitäisi olla, jotta lapsen hyvinvointi toteutuu.

Yhteistyömme on monimuotoista mm. konsultaatiot, työryhmät, neuvottelut ja koulutukset. Yhteistyöhön vaikuttavia periaatteita ovat lait ja asetukset, vaitiolovelvollisuus, luottamuksellisuus, lapsen etu, asiakasperheen kunnioitus ja muiden ammattiryhmien kunnioitus. Vastuu yhteistyöstä on ammattihenkilökunnalla.

Yhteistyömme kehittämistavoitteita ovat:

- enemmän arjessa toimivaa yhteistyötä
- kokoontumisten säännöllisyys esim. ½ vuosittain / vuosittain
- lapsen ja perheen turvallinen siirtyminen päivähoitomuodosta toiseen ja kouluun
- luonteva ja avoin vuorovaikutus
- varata riittävästi aikaa keskusteluun ja pohdintaan
- tietojen, taitojen ja näkemysten täydentäminen eri ammattiryhmien kesken

7.2 KOLMAS SEKTORI

Nastolan kunnassa toimii vapaaehtoistyöhön perustuvia yhdistyksiä, jotka järjestävät harrastustoimintaa ja tapahtumia lapsiperheille. Yhdistysten ja kunnan päivähoidon välinen yhteistyö on tällä hetkellä vähäistä.

Nastolassa MLL:n paikallisyhdistys tarjoaa lastenhoitopalveluja sekä koteihin että ryhmähoitoa leikkipaikka Mukavassa, joka toimii neljänä päivänä viikossa, 5-6 tuntia päivässä. Palvelu on tarkoitettu tilapäiseen hoidon tarpeeseen.

7.3 SEURAKUNTA

Seurakunnan tukimuodot päivähoidon uskontokasvatukseen:

- päiväkerhotoiminta, jossa mukana osa perhepäivähoitolapsista
- perhekerhot, joihin perhepäivähoitaja voi lasten kanssa osallistua
- lastenohjaajien järjestämä uskontokasvatus päiväkodeissa
- seurakunnan papin vierailu päivähoitoyksikössä: esim. kasteopetus
- päivähoitolasten joulu- ja pääsiäiskirkko
- retki kirkkoon tai seurakuntatalolle

Päivähoidossa ja esiopetuksessa vanhemmat päättävät oman lapsensa osallistumisesta uskontokasvatukseen.

Nastolan kunnassa koululaisten iltapäiväkerhot järjestetään seurakunnan toimesta.

Yhteistyömme kehittämistavoitteita ovat:

- jatkuvuuden toteuttaminen lapsen siirtyessä päiväkerhosta esikouluun tai päivähoitoon, esimerkiksi tutustumiskäyntien järjestäminen tulevaan esikouluun keväällä kerho-ohjaajan kanssa
- päivähoiton henkilökunnan kouluttaminen uskontokasvatuksesta toiveiden ja tarpeiden mukaan
- yhteisten koulutusten järjestäminen varhaiskasvattajille
- yhteisen vanhempainillan järjestäminen kaikille lasten vanhemmille
- kotikirkkoon tutustuminen teemalla: ”Kirkko tutuksi 5 aistilla”

8. LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Nastolassa ei ole toistaiseksi käytössä yhtenäistä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomaketta. Nastolan vasutiimi paneutuu lapsen varhaiskasvatussuunnitelman kehittämiseen ja lomakkeen luomiseen tulevana toimintakautena.

Tulevaisuudessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan hoitosuhteen alkaessa ja päivitetään säännöllisesti. Suunnitelma laaditaan yhdessä vanhempien tai huoltajien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan kodin ja päivähoiton yhteiset tavoitteet lapsen varhaiskasvatukselle. Samalla sovitaan yhteistyömuodoista perheen kanssa.

Suunnitelma on käytössä lapsen päivähoiton ajan ja seuraa mukana lapsen siirtyessä päivähoitosta toiseen tai esiopetuksesta kouluun. Näin turvataan lapsen siirtyminen sellaiseksi, että lapsi ja perhe voivat kokea sen myönteisenä ja turvallisena kasvun paikkana. Tiedonkulkuun siirtymävaiheessa on kiinnitettävä huomioita.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa saadaan tietoa lapsen kasvuympäristöstä, kokemuksista ja tottumuksista. Suunnitelmassa tulee näkyä lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet, mahdollinen yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarve. Suunnitelma perustuu vanhempien tai huoltajien asiantuntemukseen, henkilöstön tekemiin havaintoihin ja mahdollisesti lapsen omiin mielipiteisiin

Laadittu suunnitelma toimii varhaiskasvattajan työvälineenä yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän toimintaa suunniteltaessa. Henkilöstö arvioi suunnitelmaa ja sen toteutumista säännöllisesti.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman käyttöön ottoa odottavat niin vanhemmat, päivähoiton henkilöstö kuin yhteistyötahotkin. Lapsen vasu jännevöittää ja selkiyttää yhteistyötämme ja turvaa jatkuvuuden toteutumisen.

9. VARHAISKASVATUKSESTA ESIOPETUKSEN KAUTTA KOULUUN

Varhaiskasvatuksen ja siihen liittyvän esiopetuksen sekä perusopetuksen tulee muodostaa lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus.

Lapsen turvallinen siirtyminen esiopetuksesta kouluun toteutuu, kun varhaiskasvatuksella ja koululla on yhteinen näkemys oppimaan oppimisesta, kasvatuksen ja opetuksen sisällöistä, sosiaalisista taidoista, lapsen erityisen tuen tarpeesta ja käytännön tasolla tapahtuvasta tiedonsiirrosta.

Nastolassa on tärkeää luoda yhtenäinen tapa toimia. Jatkuvuuden varmistamiseksi on pyrittävä tehostamaan yhteistyötä, on sovittava yhteistyömuodoista, palavereista, vanhempainilloista sekä yhteisistä koulutuksista. On tärkeää sopia myös vastuuhenkilöistä, jotka huolehtivat koolle kutumisesta.

Yhdessä tekemisen kautta opimme **ymmärtämään toistemme työtä sekä tapaa toimia.**

10. YKSIKÖIDEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT

Päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat ovat kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa täydentäviä. Niissä kuvataan kunkin yksikön ja toimintaympäristön erityispiirteitä ja mahdollisia omia painotuksia. Suunnitelmissa tulee näkyä yksikön omat toiminta-ajatukset ja arvot, joihin kasvatusta perustuu. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan toiminnan sisällöt ja menetelmät.

Yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat tehdään yhdessä koko henkilöstön kanssa, ja mukaan otetaan vanhempia. Toiminnan tavoitteissa huomioidaan eri tilanteet, esimerkiksi lasten ikä. Tavoitteita arvioidaan säännöllisesti.

Varhaiskasvatussuunnitelma on yksi keskeinen perusta, kun luodaan hyvä ja toimiva vanhempien ja henkilöstön muodostama kasvatuksellinen yhteisö.

11. VARHAISKASVATUKSEN JATKUVA ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Varhaiskasvatuksen kehittäminen on jatkuva prosessi.

Varhaiskasvatuksen laadukas toteuttaminen edellyttää henkilöstöltä jatkuvaa keskustelua varhaiskasvatuksesta ja päivähoidon arjesta Nastolassa. Keskustelua tulee käydä yhdessä vanhempien, lasten ja yhteistyötahojen kanssa.

Varhaiskasvatuksen arvioinnin kautta tunnistetaan Nastolan päivähoiton vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämishaasteita.

Nastolan kunnan päivähoiton varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään sovitulla tavalla esim. vuosittain. Yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat päivitetään kunkin yksikön oman aikataulun mukaisesti, kuitenkin säännöllisesti.

*"Tässä paikassa voin esittää kysymyksiäni.
Tässä paikassa kuullaan tunteeni.
Tässä paikassa minua ymmärretään sellaisena kuin olen.
Tässä paikassa saan oppia ja kasvaa.
Tässä paikassa voin olla oma itseni.
Tässä paikassa sieluni pääsee lentoon."*

- William J. Crockettia mukaellen -

Varhaiskasvatussuunnitelman työryhmä:

Hannonen Ulla-Maija, päivähoitotoimisto
Hyttinen Tarja, Erstan päiväkot
Kaukiainen Johanna, Huokokujan päiväkot
Lehikoinen Ulla, päivähoitotoimisto
Manninen Sari, Rakokiven päiväkot
Penttilä Nina, ryhmis Kivitasku
Tuomivirta Mervi, ryhmis Vilinä

Kuvituksen suunnittelu: Vasutiimi

Kuvituksen toteutus: Kaukiainen Johanna, Koskelainen Inga

Lähdeluettelo:

Nastolan varhaiskasvatuksen linjaukset 2004

Nastolan Lapsi- ja perhepoliittinen ohjelma 2004-2008

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes 2003

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes 2005

Skinnari, S. 2004. Pedagoginen Rakkaus.